

Gauzak ikert ditazke, ala gaine-
tik, ala beheretik.

Badira gauzeri behatzeko bi gu-
ne: gaina eta beherea.

Jakitatea gizonak biltzen du eme-
ki, ximenki, artoski, gauzak ikertuz
gizon moldean, edo beheretik.

Jakitatea gizonak beretzen du ere
gauza guzien geinerat bet-betan ber-
duratuz bere soa, oro hunkitzen di-
tuela, erran ginezake, Jaungoikoa-
ren moldean, edo gaine-
tik.

Lehen jakitatea dago xehetasunez
betea. Bigarren jakitateak lehenak
xehetasunak xehe bezain, dauzka
bere larritasunak larri. Haren soa

GIZONAREN EZIN GELDIA

Jaungoikoaren aldetik

ez da xehetasunetan edo xendretan
sartzen, bainan, bide handia edo
larria harturik, da bihotzeraino
jausten.

Lehen jakitatetik jalgitzen dira,
ainhitz diren zientziak. Bigarren ja-
kitatetik aldakutzen, orok berdin
deitzen duten filosofia.

Nahi baduzu ezagutu Heleta zo-
ko-mokoetan, ibil zaite oinez etxe-
tik-etxerat. Nahi baduzu ezagutu
Heleta bere ferdail hedaduran, ira-
gan zaite Baigura kaskorat.

Nahi baduzu ezagutu Xubero, zoko-mokoetan, ibil zaite oinez, Mauletik Atarratzerat. Nahi baduzu ezagutu Xubero bere ur dantzari, arbolez estalietaraino, iragan zaite Orhi puntarat. Jakiteko zer den, zabaLEAN-zabal, itsasoa, iragan zaite Jaizkibel bizkarrerat. Ikasteko zer diren Azkoitia, Zumarraga, Vergara, Mondragon, Oñate, Alzazua, Beasain-ko bizitegi multzoak, eman zaite Aitzgorri-ko harroka xutenaren gainean, xutik.

Mailez-mail, lerroz-lerro iragaiten balitz gizon zeruko jauregirak, hel litake Jaungoikoaren alderaino, eta eman lezake munduari, eta bere buruari, Juangoikoaren behakoa.

“Haste-hastean bazen Hitza”, daukigu salhatu Joanes Apostoluak. Gizona bere zirimolan altxa litake Hitzaren ozkarat. “Hitza Jaungoikoa baitan zen, eta Hitza Jaungoikoa zen. Diren guziak harek eginak baitira, eta eginetarik ez baita hura gabe eginik”, gizonak aurkit lezake hola Hitzean, gauza guzien gakoa, gauza guzien hitza.

Batto da Jaungoikoa. Haren batasunak baditu hirur jabe, Aita, Se-mea, eta Izpiritua, bainan hirur jabeak bat daude, batasunean elgarri koropilatuak, elgarretarik ezin deslotuak.

Jaungoikoak nahi ukan duelarik, amodioaz bortxaturik, bere izeitea kanporat ixuri, ez zion bertze batasun oso bat, bere aitzinean, eman

tente. Jainkoaren heineko Jainko litake, bertze osotasun batekoa.

Jaungoikoak, bere botere guzian, ez dezake bertze Jaungoiko bat sor-araz, paganoek uste ukan duten bezela. Jautsi da mailetik-mailerat, lerrotik-lerrotat, Jaungoikoaren izeitea. Sua barreatzen den bezela, pindar andanaka, Jaungoikoaren izeiteak jauz-arazi ditu izar-iguzkiak, harat-hunat, burrustan, emeitan ziotela izeite bere izeitetik, ehoten aldiz izar iguzkiek ardietsi izeitetik, eremua.

Orobat, Jaungoikoa bizi da geldirik dagon, atzo, egun, biharrik ez duen eternitatean. Jaungoikoak ez zezaken erdi-araz gelditasunean, geldikuntzan, eternitatearen geldian, igitu eta aldatu gabe egon zitakeen mundua. Mundu geldia Jaungoiko litake, eta bi Jaungoikoren buruz-buru emeitea adimenduak asma ez dezakeen zorokeria. Holakoan bat bertzeari emeitea, bat bertzetik jalgitzea. Jaungoikorik ez dela zin egitea.

Mailetik mailerat, lerrotik lerrotat, jautsi da Jaungoikoa, eta eternitate gelditik abiarazi du ezin geldituzko denbora. Ezin geldituzko denbora bere geldi izeite bulharretik, hazten du Jaungoikoak, ezin geldituzko zalapartan atxikitzen du, bere eternitate geldiaeren esneaz bazkatua.

Eremua eta denbora, elgarren haurride dira. Eremuak eta denbo-

rak aita bera dute. Jaungoikoa da heien Aita.

Guti litake eremua, ez balu berekilan denbora. Hila litake eremua, eskas balu denbora. Denborak dio emeiten eremuari bizia. Denborak du egiten eremutik zerbeit bipil. Denborak dio sakatzen eremuari Jaungoikoaren bizitik, bizi xorta.

Eremua dugu Jaungoiko ahalaren lekuko. Denbora zaikigu Jaungoiko biziaren berme. Bizia ahala baino gehiago baita, ahalik haundiena, baitake bizia bizirik daukan ahala, Jaungoikoaren izeitea ageri da guziz denboran.

Eremua, aise, aise baino aiseago ikusia, da Jaungoikoaren lekuko ika-ragarri, demendren arrunta. Denbora da, apal-apala mintzo den Jaungoikoaren berme berezia.

Izarrak daude osoki eremuan eta doi bat denboran, Gizona dago doi-doi-doi bat eremuan: irringarri haren gorputz kukuso hertsia, izarren gorputzari behatu-eta. Bainan gizonak galtzen duena eremuan, irabazten du denboran. Gizona bizi da denboran. Denbora gizonaren behexgarri eta ontasun.

Arboleak, ihiziak, jalgitzen dira eremutik, sartzeko denboran. Ere-mutik urrunago, eta gizonari hur-bilago.

Gauzek izartzeko badituzte lau alderdi; hirur eremuan: luzetasuna, zabaltasuna, barnatasuna; bat denboran: adina.

Hirur alderdi askitito ditazke gauzen negurtzeko. Gizonaren izendatzeko, alderdi baitezpadakoa da, laugarren alderdia, edo denbora.

Evoluzionizmo iduripenak ez du bertzerik jalgitzen. Dio zer guziek, bainan zer guzien artean, gizonak egoitza dutela denboran: atzo, egun, bihar, direla heien urhats eta mugak.

Atzo, egun, bihar, zedarrieri dagola estekaturik gizona, aspaldi du ohartuak zaizkotela. Bainan solastatzen ziren, gizonari orhoit-arazteko hil behar duela; haren hatsa agortuko dela azken hatsean:

Zer dire gure egunak?

Zer da gure bizia?

Itzalaren pare dire:

nun dugu zuburtzia?

San Augustinek deitzen zuen bizia: "Herioaren terrenteria, prolixitas mortis".

Bainan bizia balitz "prolixitas vitae, biziaren bizirat iragaite hurria?"

Evoluzionizmo hitzak erakusterat emeiten daukigu, zerak, bere aldakuntze jauzietan, hastetik buru, berberak gelditzen direla, egun eta bihar, atzori, hara nola abarrak erroari, tinki estekatuak.

Hobeki baino hobekiago erran nahiz zerak, bat dagotzila, egun barne, atzotik biharrerat, Newman kardinaleak evoluzionizme hitzaren horde ibiltzen du "développement", edo haundikuntze, larritze hitza.

Bi hitz horiek guziz bigarrenak laka pean uzten du biziaren zabal-tzea, hanpatzea, aiduru ez zuenaren irabaztea. Ez dabila bizia beti ttapa-ttapa, urhatsa labur, urhatsa berdin, iduri xahar herabea. Badu oldar. Badaki jauzi egiten.

Elgarri uztartu poxikaz moldatu bidean, badira jauziek zabal-zabala utzi zilhoak. Jauzi egiten duenak ez daki xuxen norat helduko den. Transformisme edo bestekuntza ibiltzen dute biziaren buru-bero harroa aipatu nahi luketenek. Diote erroa harri litakeela kausitzen balu, norat noraino hedatuko zaizkion abarrak.

Bi gauza erren behar, bizidunen hala-hala egoitea, eta bizidunen berzelakotzea, eta elheak, bat aldian, banazka, aipatzen. Bizia estekatua egonki atzo egunari, handik baita jalgitzen; bizia musu emeiterat abiatu, bihar egunari, bihar baitu gogoan. Eta gizonak eskas ahala hizt bater aipatzeko atzo eta bihar. Gizonak edo erraiten arbola dela erroan, nahiz hil li-

takeen erroa erro geldituz; edo aipatzen arbola dagola abarrean, abarra, moztu deneko, eihar gogor erortzen delarik. Solasean, ezak baia jaten du, baiak era higatzen. Biziak aldiz, ez eta ba, eskuz-esku emeiten ditu. Ez da bakarrik bizia atzoren haur; bihar-en seme da orobat. Ez bakarrik bihar en haur, baina atzoren seme.

Evoluzionizme edo aldakuntzak badu bere legea: zerak iragaiten dira ekei berdinetik ekei desberdinerat, aldakutzen eta koropilatzen direlarik, aldi oroz.

Biziaren argia ez ditake jasan sobera argi baita, izeitea gatik Jaungoiko-argiaren dirdira histua. Biziaren hitza ez ditake barrea, baita betiereko Hitzaren oiharzun ezeztatua.

Jakiteko, guti edo aski, zer den denbora, zer den evoluzionismo edo aldakuntza, behar litake behatu gaineratik, zerutik, Jaungoikoaren aldetik.

Haste-hastean, alabainan, bazen Hitza.

Gizona denboran

Gizona bizi da denboran. Denbora bizi da gizonean. Denbora gizonaren hazkurria.

Guti ditazke mundu zabalean, Eskualdun jendeak bezenbat dauzkatenak denboraren alderat, ikustate.

Denboraren azken mendeak dagotzi asko argal Euskal-Herriaren gainean. Baina azken mendeak iragan orduko, Eskualdun denbora galtzen

da ilhunbean, Eskualdun haurrari heldu baitzaio, gauaz-gau, haren muga gabeko itsasoaren marruma.

Badaki Eskualdunak denborak duela gizon umetik gizona egiten. Aldakuntzari esker da gizonaren umea gizon bilhakatzen. Bainan aldakuntzak nahi du denbora. Ken denbora, eta kalitua da aldakuntza, zendua gizona.

Sortu deneko zamari ttipia emeitan da xutik amaren ondoan. Zonbeit egun, eta abiatuko da tristi-trosta, neherek erakutsi ez dion lasterreen. Zonbeit aste, ar murtza-murtza amaren errapeari, eta hasiko da laubazkari, haizea akulatzale. Zamari ttipia osoki dohatsu da, zamari izeitean. Iduri luke oihu egiten duela hesietako arboleri: "Badut zain, badut odol, badut indar, badut behatz. Ez dut denborari zorrik. Bego denbora, jitea xuhur duten gizagaizo eskoilentzat." Zonbeit urte labur eta zamaria jarriko da bere azkar hoberenean.

Bertzelakoa da gizonaren haria. Egunak eta asteak aski zamariarentzat; hilabeteak eta urteak behar gizonarentzat. Amak du luzaz haziko, garbituko, troxatuko, ohakoan ttunkulatuko. Amak du luzaz haziko, garbituko, troxatuko, ohakoan ttunkulatuko. Amak erakutsi dio, xutik egotea, urbatsa urhatsari lotzen. Amak mintzatzen, beztitzen, jaten. Lagunek, lasterka, harrika, horroka, pilotan eta dantzan. Aitak ez nor nahiren aitzinean buru has emeitan.

Amattok eginen du otoizlari, eta aitattok kantari.

Etxea ikas-etxe haurrarentzat lehenik, eta gero ikas-etxea, haurrarentzat etxe. Ikasleak, apezak, herriak, lauzkatuko dituzte burbasoak. Haurrak, haur lan. Bainan gizona ez da haurra: gizonak gizon lan; eta xahar erdi bigatuak, xahar lan.

Hirur adin iragaiten ditu jendeak. Hirur izen hartzen ditu. Diote hirur patar iragaiten dituela: haurtasuna, gordaintasuna, zahartasuna. Aldakuntza hastetik buru, lanean ari da, ixil-ixila. Gelditzen delarik, bizia gelditzen da. Aldakuntza eta bizia, jo eta jo hasiak batean, jotik baratzen dira elgarrekilan.

Eskualdun mintzairak hirur aipu baluzke apailatzeko zor zaitoten bezela, hirur adineri buruz: zu erraiten dio haurrari, zu baita hegal zafla bezain ezti; to erraiten dio, bere haineko lagunari, to horrek baituke elhorritzko makilaren idorra; zu erreiten bera baino zaharragoari eta orobat, bera baino goragoari; zu hitzak baitauka elizako ezkilaren arrabots ozena.

Denboraren denbora-aitzineko animale ikaragarriek zaukaten gorputza bezurrezko kofioean, inguri-inguri, estalia. Iduri zukeen ez zutekela

hirriskuen beldurrik, eta jazko euriaz bezela trufa zitazkeela kalte guziez. Bizkitartean ziren hartarik ez zitazkeen bigi. Aldakuntzeko poxulu zuten bere bezurreria. Ongitik gaizki: ito ditu salbatu behar zuzkeen bezur kofoiak.

Hezur estalgi gabeko, larru mehail biluzi aterbe irringarri daukan gizona, jalgi da ateka txar guzietarik. Begiratu da aldakuntzari esker. Mundua aldatzearekin, harekin batean aldatu da. Munduaren gainean egon da ixtaklok. Ez du aurtikitzerat utzi bere burua. Erreferatu diote zeren desafioari. Harek du, bere abulean, hezi mundua, hura bere ez deusean, jalgi munduaren errege. Hirrisku haundienean, hirriskuari oldartuz, bizia orotan da nagusitu.

Gizon eskualdunak badu zerbeit onik. Ezagutzen du, dituen guziak zor dituela, denbora nasaiari; denbora izan dela, haren ohako bazterrean, emaintzaz estali duen aingerua. Bera izendatzen da Eskualduna, edo solas eskuaraz orhatu gizona. Bera baino gorago ezartzen du denborak ekarri Eskuara. Ukan ontasuna ez du arnegatzen. Ukana, harentzat ohore. Ukana, harentzat, izena.

Ni nago oraiko gizon gebientsuek ez dutenez bihotzaren zolan, ezin aitortuzko arrangura. Nahi lukete agertu nebori zorrik gabe, bere buruaren iturri. Arbuizatzen dute denbora, eta denborarekin herria. Badukete bur-bur-bur ausikika ari, Freud-ek izendatua duen Oedipen koropiloa, aita hil duen semearen min gaixtoa.

Denbora alde batetik gizonaren aita, bainan bertze aldetik, denboraren aita, gizona. Jaungoikoak eman dio gizonari, esku denboraren gainean. Eskualdunak egin ditu Eskual-Herriak. Beraz Eskualdunek ez lukete abantzi behar Eskual-Herria. Eskual-Herria egin behar dute Eskualdunek.

Eskualdunek badakite zer dioten ekarri Eskual-Herriak, eta hortan xuxenean dira. Hortan egia dute jasaile. Bainan abantzten dute berehala, Eskual-Herriak zer lukeen ukan behar heien gogo ahurretik. Hortan ez dira xuxen. Ez dira egian. Gezurra dute hortan jasaile.

Haurra haur dagono, aita egoiten da aita. Hori da leben adineko legea. Haurra gordain bilhakatzarekin, eta aita oraino gordain egonki, aita eta semea, biak aita, biak seme, lagun gisa bizi dira elgarrekilan. Aita xahartzearekin, eta semea gordain izanki, aita bilhakatzen da semearen seme, eta semea aitaren aita.

Lehengo mendetan, xabarrak ziren herriaren bidatzale, herriaren itzain. Xaharrago eta hobeago. Xahartasuna, jakitatearen uzta zuketelako

froga hoberena. Lekengo mendetan denbora hurriki zabilan. Eman zeza-keen gelditu zela. Heldu zen mendeak emeiten zituen urhatsak, itzali mendearen hatzetan. Behar zen begia garbi mende bat bertzetik be-
bexteko.

Mundua harturik dauka, oraiko mendean, aldakuntzaren sukarrak. Mila mendez egin ez duen punpea, egin du mende batez munduak. Diote jakitatea doblatzen dela, oraiko tenorean, hamar urtetarik, hamar urterat. Baditake holako kalda ezagutu zuen munduak harri legunaren adinetik lekora, sartu zelarik burdin horiaren adinean.

Eman lezake gizon eskualduna berantegi sartu zela burdin horiaren adinean. Harrian trebe zagon, gizon eskualduna. Haitz-kora, haitz-lurra deitzen ditu, menderen-menderen ondotik, mozteko eta zilhatzeko tresna. Harretxe deitzen dira asko familia, eder baitzit-zaioten egontegizat har-
rizko etxearen ukeitea.

Burdin langilea aldiz, deitzen dugu Eskual-Herrian, agotza, arrotza, ageri kanpotik jina dela, ez dela herri lurretik jalgi arbola.

Tresnaren mende berrian ederki sartu dira, Gipuzkoa eta Bizkaia, ez gaizki Nabarra eta Alaba, geizki baino geizkiago, gibelka, Xubero, Baxe-Nabarre eta Lapurdi. Husten ari dira Xubero, Baxe-Nabarre eta Lapurdi, herabe agertu direlaketz hango etzeko-jaunak. Egon dira alda-
kuntzaren beldur. Aldatzeko, ohidura zabarrak behar dute erhauts erori. Ohidura berriak ez ditazke sor ez badira hiltzen ohidura zabarrak. Herio-
tik jalgitzen da bizia. Ohidura zabarren zilhoratzerat ezin mentura, Es-
kual-Herriko jendea dute hobi zilhoari ondoratu.

Jaungoikoa zintzurra zaurtzen daukigu kantu guziz maitatuak:

Agur eta ohore Eskual-Herriari,
Lapurdi, Basa-Nabar, Zibero gainari;
Bizkai, Nabar, Gipuzko eta Alabari.
Zazpiak bat, besarka lot beitetz elgarri.

Nagusia, barka bere zilinkeria, gure arbasoeri!

Aldakuntza beharrago, eta aldakuntzarak uzkurrago. Beti hola da. Jauzi egiteko tenorean erhortzen da jauzi egiteko izialdura. Orotan xaba-
rrak oiesten ari dira gazten alderat. Oro hortan barne da Eskual-Herria. Aditzen da oihu okaztagarria: "Gora zabarrak, kuku gazteak". Alegia-eta
zabarren iguzkia ez den gaztea! Behin ere ez dira adinetakoak bere zue-
netan hola bermatu, borxatzerainokoan gazteak ihesari lotzerat. Badela

Oedipen koropiloa! Dena den atera ditake badela Zaturnen koropiloa. Zaturne zen gosedun jainkosa. Bere haurrak zautkan bazkalki.

Eskual-Herriak ukan ditu saindu miresgarriak: Iñaki Loyolakoa, Frantses Xavierekoa, Mixel Ibarrakoa. Bainan ez du Jaungoikoa maitatzen, ez dituenak gizona, eta gizonen biltzarra, herria, zerbitzatzen.

Eskual-Herri zintzoa, dena esku zarta dago gazten alderat.

Axuri beltza ona da, bainan
Hobeago da xuria.
Dantzan ikasi nahi duten jendeak
Guri bezate begira,

diote gaztek, zaharren jostagarri, zaharren zorion.

Zabar baten deia gazteri buruz hau ditake: Eskualdun gizonaren al-dakuntzak, sor-araz dezala Eskudun Herri-gizon herria!... Larreak behar dira irauli; mendiak arbolaz beztitu; herriak lantegiez, ikastegiez, sendotegiez, jostategiez, bizitegiez, otowitztegiez estali. Abalgegarri, herrikoerri ogia emeiten ez duen herria. Uhar berean mugek behar dute moztu, gogobihotzek herritik herrirat uztartu. Eskual-Herrian sor dadila geroaz axola eta atsegin dukeen putikoa, hogoigarren mendeak etsiturik igurikatzen duen, hogoigarren mendeko gizona.

denboraren erretorikak

Gauza guziak ala garbi, ala zikin dezazke gizonak. Gauza guziak bezela izan da gizonaren zikinieriaz zikindua denbora. Hirur saki bildu ditu denborak. Eri duga denbora.

Denborak, bere harat-hunatetan, errebelatzen du gizonaren gogoia. Akitua izeitea gatik bere lasterrean, gizonak ateratu du denborarik ez dela, eta gauzak geldia dagotzila, haren soak esker eskuin harro aiduru. Iduri luke holako gogolariak, beihelako ihiztaria: Jaun ihiztaria, jalgi zen, ametsetan, erbi-keta, zanpa-zanpa, bere oineko kaskailekin. Erbia ez zen igitu. Hartu zuen ihiztariak bi beharrietarik, eskaintzeko Etxeko-andereari, bazkariaren apaintgailu. Erho eman lezake holako ihiztariak. Bizkitartean hortaratzen du gizona, ez gogo eskasak, bainan gogo

beteak. Ezin jasainak hartzen du gogo ernearen gogo. Ez de-
zake onhart trabarik jakitatearen bidean. Suntsitzen ditu gogoaz,
gogoaren poxuluak. Nahasten dute denboraren itzuli-mitzuliek.
Jaliko du denborarik ez dela; denbora dela gogo gabekoen us-
teria lilluragarri zoroa.

“Gogoak eta gogostatuak, biek bat dute egiten”, zion bortz
ehun urte Jesus Jauna sortu aintzin, Grezia Eleako Parmenidek.
Biek bat egiteko zion izeitea zagola hala hala, geldi geldia, bilin-
tzi-balantzian eman gabe edo ez izeitetik izeiterat, edo izeitetik
ez izeiterat.

Fikziztek gauza bere derasate ez filozofiaren solasean, bai-
nan zientzen hizkuntzan. Diote fikziztek geldiaren legea aurkitua
duela heien gogoak gauzetan, beren gogoak duelarik gauzeri sa-
katua. Ezen ez dute bere gogo eman gauzen zerbitzari, gauzak
dituzte ezarri bere gogoaren zerbitzuko. Mintzo dira ez gauze-
taz, bainan bere gogoaren xedeaz.

Ez ditugu guk ere eskas, irriz hantu kasko haundikoak.
Diote: Baduzue sinheste European? Zabalkitzue mendeak? Ez da
nihun European ez hatz ez behatz ageri.

Ez dira ohartzen haundi beharrean, izanak eta izaitekoak
ez dutela aita bera. Bizkitartean, ukan dezakete ama bera: al-
dakuntza.

Denboraren bigarren eritasuna ezagutua da ere aspaldian:

Parmenide mintzo zelarik Elean, Heraklite erakasle zuten
Efezan. “Oro xurrupitatzen dira, eta deusik ez da gelditzen”,
zion bere ateraldi etsian. “Bidea badoha goiti, eta badoha beheiti.
Ibaia burrustari: ez ditake bietan mainha, ibai berean.”

Nigarra begian bizi zen Heraklite. “Dena nigar Heraklite” ze-
rasaten Efezietiarrek. Denboraren mementoak pirka-pirka, be-
hexten badira, nihundik heldu ez den nehorat ez dabilan den-
borak osoki funts-gabea eman lezake.

Baditu jarrikitzaleak Heraklitek.

Herakliten hitzak derabiltzate ahoan oraiko “existentialis-
tes” edo izaitealiztek. Erran beretan daude.

Bizia iduri zaiote dela bururik ez buztanik ez duen zer
okiloa. Begitartea daukate ilhun, mintzoa zorrotz, hats-behera
luze. Bainan begitartea ilhun, mintzoa zorrotz, hats-behera luze
jarri orduko, begitartea xuhailtzen zaiote, mintzoa goxatzen,

hats-behera jabaltzen. Ohartu dira denbora funts-gabearen erdian, dagotzila xut-xuta funts jabe. "Oro funts gabe dira, beraz funts jabe naiz" dezakete oihu egin.

Bere jabe egoitea, bere bertasunaz bere bermolderat jokatzea, hori zaiote gizontasunaren froga. Gizontasunarena, edo hobeki jainkotasunarena, Jaungoikoa egoitea gatik bere izeiteaz osoki jabe.

"Egiten dut nahi dutana, nahi dutana, dut egiten", dio Jean Paul Sartre-ek. Albert Camus-ren bihotzeko pipia, Sizife, Greziako zigantea. Harroka iragaiten du mendi kaskoraino. Pirripititzen da harroka, mendi zolarat. Eta hasten da berriz eta berriz Sizife euriatzat, igurkiaz errea. "Iduripendu behar da Sizife dohatsu".

Albert Camus-ren liburua irakurtu dutalako, gerlako presoner gisa, Alemaniako Stalag batean, betikotz goihendu nute elhesturia farzuntziek. Badakit zen hazta duten.

Aipatu bi eritasunak denborari lotuak daude Jesus-Jauna sort-aintzinetik. Hirugarrena lotu zaio Jesus Jauna sort-ondotik. Behar zuen denboraren ilhunbean Hitzaren argiak egin argi, jakiteko zerbeit miresgarri zitakeela denbora, eta balio zukeela darion ontasunen bihurtzea, zerutik lurrerat, Jaungoikotik gizonerat.

Kapitalizmoak, eta komunizmoak badakite denboraren berriri. Zamatzen dituzte denborak ekarri ontasunak, baina gizona adimenduan, gizona altxatzen dutela lurreko zeruan, zerua izeitea gatik, heientzat lurra.

Kapitalismoa dago leporaino sal-erospenetan sartua. Aski zitzaio dirua, baitu. Komunizmoak nahi luke dirua berdin. Ez baitu tole, emeitan da arrazoin eta arrazoina, ainhitz arrazoin behar baitira gutziziatu diruaren ordaintzeko.

Jaungoikoak hartua, omen, gizonak galdua. Jaungoikoari emana, omen, gizonari ebatsia. Erranak erran, zer ez du jasainaraziko azkarrenak ahulenari, ez balinbadu heinean begiratzeko, Jaungoikoaren larderia? "Ez baginu Jaungoikoaren beldurra, gu nork atxik", dio Eskualdunak, bere bortitzeriaz izitua. Nehorek ez ditu marrokerietarik atxiki komunixt nagusiak. Azpiratu dituzte ahulenak, zangopilatu. Oro haizu heien alderat: ez zautkaten alabainan zerutiar, baina lurtiar, ihizi begi erne, tresna mintzodun, hots ez gizonki, baina zerki.

Laidoen iretsarazteko, ez baitake gizonari sobera apal-araz burua, sakatu diote, hanbat jasain harek gehiago, eta hanbat gutiago ibiliren dutela haren ondokoek. Geroa, maltzuraren leloa. Alegia eta orok ez duten bere zama karreatu behar. Eskualdunak bazoatzen beihela Ameriketarat, eta han gauak egun eginenez, akituak, higatuak, itzultzen ziren Eskual-Herrirat, nun ohetik ezin jalgi, egunetik egiten baitzituzten gauak. Flokañoa lepoan, muztaxattoa sudur pean, orenak higatzen zituzten zubi bazterrean, ureat thu, ikusteko thua polliki ibiltzen inguri-inguri. Elhea jalgi eta thu. Thu, eta elhea jalgi. Holakoa ditake komuniztek gutirziatu geroa.

Denbora dugu eri. Denboraren eritasunaz gira hobendun. Onhartzeko orde denborak ekartzen duela aldakuntza, batzuek denboraren aldakuntza ukatu dute eta bertzeak hartaz dira baliatu. Iduri zitzaioten Jainko zirela, eta denboraren nagusi. Bat urgulutan zen bere adimenduaz. Bertzea urgulutan bere bere, berebergoaz. Berzea bere nahikundeaz. Hanbat gaixto denbora baitute trufatu. Denbora ez da ahanzkor, ez eta ere berantkor. Gezurrerat eroriko da, adimenduaz goretsi dena; sarean artuko da, berebergoaz hantua dena; opor eginen du nahikundeaz dagona harodun.

Betierako Jaungoikoaren bizia aipatu-eta jalgi behar litake: Haste-hastean bazen Hitza. Bainan gizonaren bizi labur, bekatuaz funditua deitzean, aitortu behar: Haste-hastean bazen Apaltasuna. Gizonak diolarik: Haste-hastean bazen Apaltasuna, Jaungoikoak itzultzen dio: Haste-hastean bazen Hitza.

Denbora erakasle

Denbora aldatzen den bezela, gizonak behar du, egunarekin, urtearekin, mendearekin higitu eta aldatu. Aldakuntza da haren eginbidea; Eginbide dorpea.

Aldatu behar luke lurraren beztia, agerian emeteko, denboran, Jaungoikoaren dohain eternitatean mugastatua.

Munduaren aldatzean, bere burua behar luke berritu eta aldatu, gizona egin baitu Jainkoak munduko eskerren bihurtzeko eta mundua gizon eskerren beretzeko.

Aldakuntzari ezetz ihardestea da, Jaungoikoa, aldakuntzaren egileari, ezetz bihurtzea, Jaungoikoaren neurriko bere buruaren kausitza.

Nola ditake gizona Jaungoikoaren tokirat hupa, denborak daiolarik, bere aztaparretan badu ekarri, laster duela bere aztaparretan eremanen?

Erhotzen du denborak gizona, eskas duelakotz behar lukeen bihotza aldakuntzari baietzen itzultzeko.

Guti dira oraiko aldakuntzak. Jinen zaikigu aldakuntzaren aldakuntza: azken oreneko aldakuntza.

Hil egun bezperan, hirur aldiz erori zen Jesus Jauna Olibetako baratzean ezin onhartuz herioaren aldatza lotzarria.

Sartzen da zerurat, mailtako Olibetako mendixka.
Herioa eta iguzkia ez ditazke beha, bekoz-beko.

*Dezagun kanta gogotik
Gaiten guziak bozkaria
Gure salbatzea gatik
Jesus, eman duzu bizia.*

Jesusek hitzeman daukigu gure ondoan izanen dela lurretik zerura heltzeko arima eta gorputza behexiko dituen bertzelakotzean.

Ez da harritzeko garratz baitzaikigu aldakuntza. Bururatzen da atseginean; hasten atsegabean. Ez ginuke has-teko bihotzik, Jesus Jaunak ez baginauku igorri esperantza. Esperantza da atsegabearen eta atseginaren lotzarria. Esperantzak emeiten daukigu atsegabean, atseginaren jasta; atsegabean, atseginerat abiatzeko lehia; aldakuntzan, aldakuntzari, gogo onez jarraikitzeo indarra.